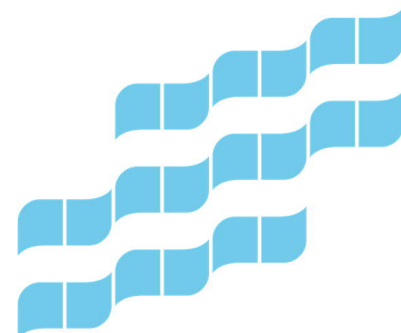

Tampereen kaupungin pysyvien vastaavien laskentaohje ja poistosuunnitelma

1. Ohjeen tarkoitus	2
2. Pysyvien vastaavien käsite ja ryhmittely	2
2.1 Aktivointikelpoisuuden arviointi	3
2.2 Keskenäiset hankinnat	4
2.4 Aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot	4
2.5 Ensikertainen kalustaminen	4
2.6 Ympäristömenot ja niiden aktivointikelpoisuus	5
3. Pysyvien vastaavien hyödykkeen hankintamenon määrittäminen	6
3.1 Hankintamenon määritelmä.....	6
3.2 Hankittavat kiinteistöt.....	7
3.3 Perusparannus- ja korjausmenot.....	7
3.4 Aktivoidtavat suunnittelu- ja kehittämismenot.....	8
3.5 Esiselvitykset ja tutkimukset.....	8
3.6 Purkukustannukset ja pilaantuneet maat investointihankkeissa	9
3.6.1 Rakennusten purkukustannusten käsittely	9
3.6.2 Pilaantuneiden maa-alueiden kustannusten käsittely investointihankkeissa.....	9
4. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyminen, romuttaminen ja siirtäminen.....	10
4.1 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynti ja vaihtaminen.....	10
4.2 Kaupungin sisäiset pysyvien vastaavien hyödykkeiden siirrot ja kaupungin sisäinen myynti.....	10
4.3 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden romutukset ja osittaiset arvonalentumiset	11
5. Suunnitelman mukaiset poistot	11
5.1 Poistojen määrittäminen.....	11
5.2 Poistomenetelmät.....	12
5.3 Poistojen aloitusajankohta	12
6. Pysyviä vastaavia koskevan kirjanpidon hoito	13
6.1 Pysyvien vastaavien kirjanpidon vastuu.....	13
6.2 Omaisuuserien seuranta ja inventointi	13
6.3 Investointihankkeiden suunnittelu	13
7. Erityisiä määräyksiä.....	14
8. Lisätietoja.....	14

1. Ohjeen tarkoitus

Kirjanpitolain 4 luvun 3 §:ssä ja 5 §:n 1-3 momenteissa säädetään pysyvistä vastaavista ja hankintamenosta. Lain mukaan taseen vastaavien erät jaetaan pysyviin ja vaihtuviin käyttötarkoituksensa perusteella. Pysyviä vastaavia ovat erät, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena. Muut taseen vastaavien erät ovat vaihtuvia.

Kunnan kirjanpitoon sovelletaan kirjanpitolain lisäksi kuntalakia. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto antaa sitovia ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain ja kuntalain soveltamisesta. Pysyvistä vastaavista säädetään mm. kirjanpitolautakunnan kuntajaoston taseen laatimista ja suunnitelman mukaisia poistoja koskevista yleisohjeista.

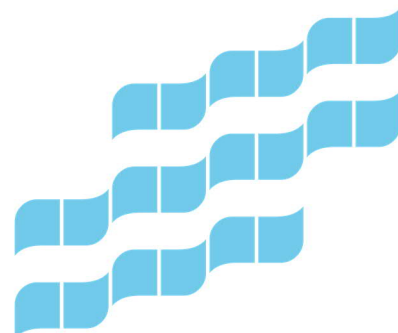
Pysyvien vastaavien laskentaohjeen tarkoituksena on antaa tarkentavat ohjeet kirjanpitolainsäädännön sekä kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeiden soveltamisesta kaupungin kirjanpitoon ja talousarvioon siltä osin kuin ne koskevat pysyvien vastaavien erien käsittelyä ja suunnitelman mukaisia poistoja. Konsernihallinnon talousyksikkö vastaa pysyvien vastaavien ohjauksesta ja antaa tarvittaessa lisätietoja ohjeen soveltamisesta.

2. Pysyvien vastaavien käsite ja ryhmittely

Kaupungin taseessa pysyviin vastaaviin kuuluvat hankintahinnaltaan vähintään 10 000 euron arvoiset aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä erikseen luovutettavissa olevat oikeudet, jotka tulon tuottamisen tarkoituksesta riippumatta vaikuttavat tuotannontekijöinä vähintään kolmen tilikauden ajan. Pysyvien sijoitusten osakkeet ja osuudet, rakennukset sekä maa- ja vesialueet ovat hankintarajasta riippumatta aina pysyviä vastaavia. Pysyvillä sijoituksilla tarkoitetaan muita kuin rahoitusomaisuussijoituksia.

Pysyvät vastaavat luokitellaan kaupungin vahvistetun poistosuunnitelman mukaisiin omaisuusluokkiin. Luettelo kaupungin omaisuusluokista on tämän ohjeen liitteenä.

Pysyvien vastaavien kirjanpitoarvot perustuvat alkuperäiseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla, arvonalennuksilla ja investointien rahoitusosuuksilla. Hankintamenoa tarkastellaan yhtä hankittavaa hyödykettä kohden. Jos samankaltaisia, vähintään kolme tilikautta tuloa tuottavia hyödykkeitä hankitaan useita kappaleita, joiden hankintameno on erikseen alle, vaikkakin yhteensä vähintään 10 000 euroa, hankintaa ei aktivoida (esimerkiksi tablet-tietokoneiden suuri kertahankinta).

13.1.2020 Dnro TRE:7814/00.01.01/2019

Pysyvien vastaavien aktivoinnin 10 000 euron alarajasta voidaan kuitenkin poiketa, mikäli hankitut tuotannontekijät muodostavat vähintään 10 000 euron arvoisen kokonaisuuden, joka vaikuttaa tuotannontekijänä vähintään viiden tilikauden ajan. Edellä mainituksi kokonaisuudeksi on katsottu esimerkiksi sairaalasänkyjen hankinta.

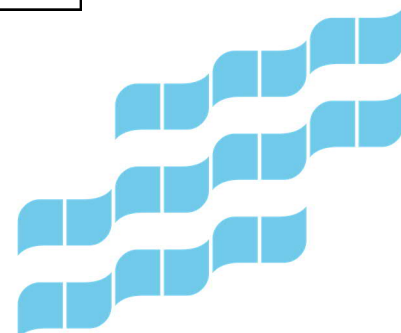
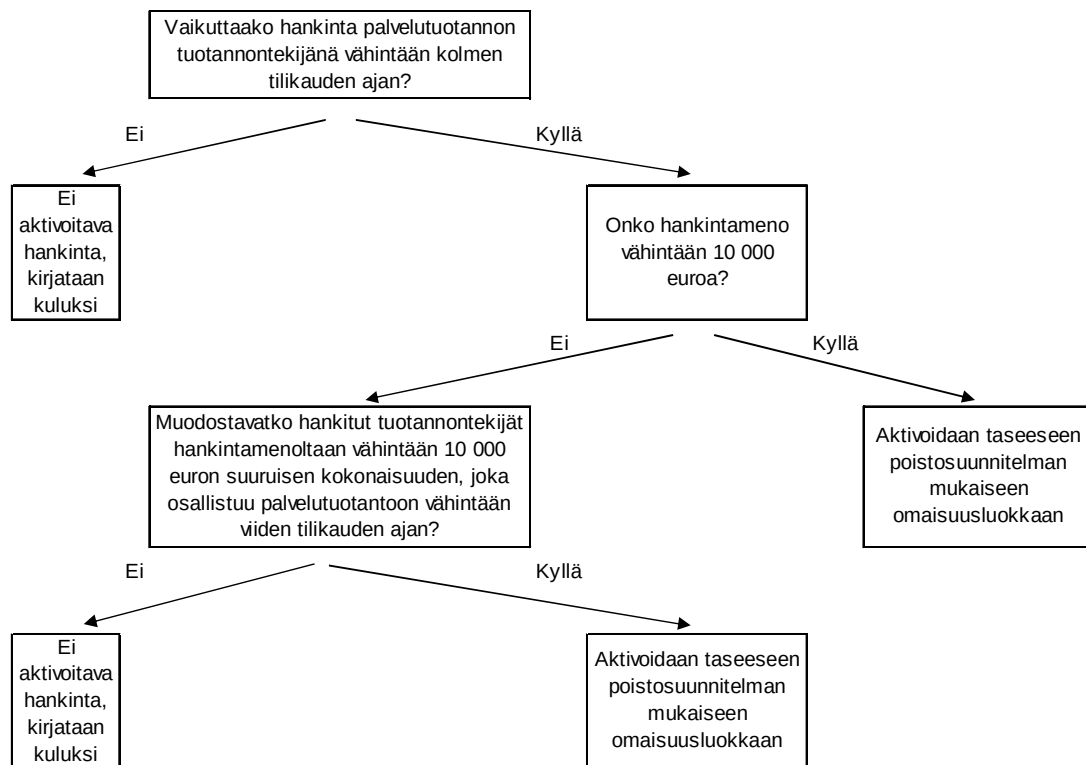
Poikkeussäännön soveltamisen edellytykset:

- Aktivoitavat hyödykkeet ovat edelleen luovutettavissa
- Aktivoitavan kokonaisuuden hankintameno on vähintään 10 000 euroa
- Aktivoitavan kokonaisuuden taloudellinen pitoaika on vähintään 5 vuotta

Uudisrakennettujen, perusparannettujen tai aiemmasta poikkeavaan käyttöön otettujen tilojen ensikertaista kalustamista, joka tietyin ehdoin voidaan aktivoida pysyviin vastaaviin, on käsitelty kappaleessa 2.5.

2.1 Aktivointikelpoisuuden arviointi

Talousarviossa budjetoidut käyttötalous- ja investointimäärärahat eivät ohjaa pysyvien vastaavien aktivointia, vaan aktivointikelpoisuus ratkaistaan kirjanpitolainsäädännön ja tämän ohjeen periaatteiden mukaan. Aktivointikelpoisuuden arvioinnissa voi käyttää apuna alla esitettyä päätöspuuta. Tarkempaa ohjausta antaa konsernihallinnon talousyksikkö.

2.2 Keskeneräiset hankinnat

Rakenteilla ja valmisteilla tai muuten keskeneräisenä olevat pysyvien vastaavien hyödykkeet sisällytetään keskeneräisten aineettomien hyödykkeiden sekä keskeneräisten aineellisten hyödykkeiden omaisuusluokkiin, joista poistoja ei tehdä. Käyttöön otetut pysyvien vastaavien hyödykkeet on siirrettävä viipymättä niitä vastaaviin omaisuusluokkiin ja aloitettava suunnitelman mukaiset poistot kohdan 5.3 mukaan.

2.4 Aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot

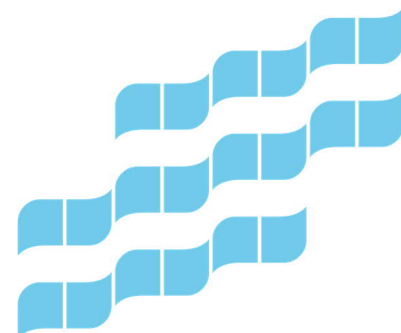
Aineettomia oikeuksia ovat erikseen luovutettavissa olevien käyttö- ja valmistusoikeuksien hankintamenot. Aineettoman oikeuden aktivointi tulee kysymykseen silloin, kun se tuottaa tuloa tai vaikuttaa tuotannontekijänä jatkuvasti useana tilikautena ja hankintamenon kerralla kuluksi kirjaamisella on olennaista vaikutusta kaupungin tilikauden tulokseen. Aineettoman omaisuuden hankintameno voidaan aktioida varovaisuutta noudattaen.

Pysyvien vastaavien aineettomiin oikeuksiin voidaan kirjata muun muassa atk-ohjelmien lisenssioikeudet, liikenneluvat, patentit ja tekijänoikeudet. Atk-ohjelman hankintaan liittyvät muut menot kuin lisenssioikeuden hankintameno aktivoidaan muihin pitkävaikutteisiin menoihin. Jos atk-ohjelma hankitaan sovellusvuokrauksena, vuokratuotto kirjataan käyttötalouden menoksi luonteensa mukaan vuokratuottoa tai ICT-palvelun ostoksi. Sovellusvuokrauksessa kaupunki vuokraa tietojärjestelmän käyttöoikeuden palveluntarjoajalta, joka vastaa mm. palvelun tuottamiseen tarvittavasta tietotekniikasta, ohjelmiston ja palvelimen toiminnasta, ylläpidosta ja jatkokohityksestä. Sovellusvuokrauksesta saattaa sen ominaisuuksista ja laajuudesta riippuen aiheutua myös ns. infrastruktuurikustannuksia, jotka kirjataan luonteensa mukaan pysyviin vastaaviin, jos aktivointiedellytykset ovat olemassa.

Kaupungin rahoitusosuudet muiden yhteisöjen pysyvien vastaavien hankintamenoihin voidaan merkitä muihin pitkävaikutteisiin menoihin, mikäli rahoitusosuudella on palvelujen tuotantoa tukeva vaikutus useamman tilikauden ajan. Yhteisöjä, joiden pysyvien vastaavien rahoitusmenoihin kaupunki voi osallistua, ovat kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä, tytäryhteisöt ja muut yhteisöt, jotka hoitavat kaupungin tehtäviä tai joiden toiminnan tarkoituksena on tukea kaupungin tehtäviin liittyviä päämääriä.

2.5 Ensikertainen kalustaminen

Tilojen kalustamisessa toiminnan käyttöön hankittavat kalusteet ja laitteet eivät pääsääntöisesti yksittäisinä hyödykkeinä täytä hankintamenoja tai taloudellisen pitoaikansa puolesta aktivoinnin kriteereitä. Tästä poikkeuksena on uudisrakennettujen, perusparannettujen tai aiemmasta poikkeavaan käyttöön otettujen tilojen ensiker-

13.1.2020 Dnro TRE:7814/00.01.01/2019

tainen kalustaminen, joka tietyin ehdoin voidaan aktivoida pysyviin vastaaviin. Aiemasta poikkeavalla käytöllä tarkoitetaan merkittävää muutosta aikaisempaan toimintaan nähden, esimerkiksi koulun muuttamista päiväkodiksi.

Ensikertaisen kalustamisen on liityttävä uuden yksikön tai toiminnan aloittamiseen ja hankinnan tulee tapahtua pääsääntöisesti ennen toiminnan aloittamista. Ensikertaisena kalustamisena voidaan pysyviin vastaaviin aktivoida varsinaiset kaluste- ja laitehankinnat, jos hankinnan kokonaisarvo on vähintään 10 000 euroa. Kulutushyödykkeet ja täydentävät hankinnat eivät ole aktivointikelpoisia.

Ensikertaisen kalustamisen aktivointi on mahdollista, jos kaikki kriteerit täyttyvät:

- Aktivoitavat hyödykkeet ovat edelleen luovutettavissa ja
- aktivoitavien hyödykkeiden taloudellinen pitoaika on vähintään 3 vuotta ja
- aktivoitavan ensikertaisen kalustamisen hankintameno on vähintään 10 000 euroa ja
- aktivoitava ensikertainen kalustaminen on edellytys uuden tai perusparannetun rakennuksen tai käyttötarkoitustaan muuttaneen tilan käyttöönottoon.

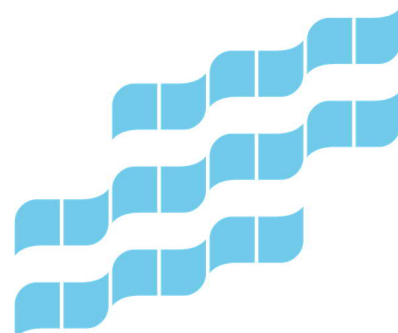
2.6. Ympäristömenot ja niiden aktivointikelpoisuus

Ympäristömeno aiheutuu toiminnasta, jonka ensisijaisena tarkoituksena on tuottaa ympäristöhyötyjä, parantaa tulevaa ympäristönsuojelun tasoa, edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä tai ennaltaehkäistä, vähentää tai korjata ympäristöhaittoja. Ympäristömenoja aiheutuu muun muassa jätteen käsittelystä ja jätteen synnyn ehkäisystä, ulkoilman ja ilmaston sekä maaperän, pinta- ja pohjavesien suojelusta, melun torjunnasta sekä luonnon- ja maiseman suojelusta.

Ympäristömenot voidaan aktivoida, jos ne tuottavat taloudellista hyötyä tai niitä käytetään tuotannontekijänä hyödyke- tai palvelutuotannossa usean tilikauden ajan. Hyödykkeen hankintameno tulee ylittää pienhankintaraja 10 000 euroa, jotta meno voidaan aktivoida. Lisäksi jommankumman seuraavista ehdoista tulee täytyä:

- ympäristömenot liittyvät taloudellisiin hyötyihin, jotka selvästi lisäävät muun omaisuuden elinikää, kapasiteettia, turvallisuutta tai tehokkuutta, tai
- ympäristömenot lieventävät tai estävät myöhemmästä toiminnasta todennäköisesti aiheutuvaa ympäristön pilaantumista.

Aktivoiduiksi ympäristömenoiksi kirjataan sekä sellaiset investoinnit, joiden ensisijainen tarkoitus on ympäristönsuojelu tai ympäristöhaittojen vähentäminen, että sellaiset, joilla saavutetaan selviä ympäristöhyötyjä, mutta investoinnin ensisijainen tarkoitus on kuitenkin muu kuin ympäristönsuojelu (esim. tuotannon kehittämiseksi tehty investointi, josta aiheutuu myös ympäristöhyötyjä esimerkiksi pienemmän polttoaineenkulutuksen myötä).

13.1.2020 Dnro TRE:7814/00.01.01/2019

Aktivoitavia ympäristömenoja ovat esimerkiksi ympäristönsuojelua varten hankitut koneet ja laitteet sekä ympäristölainsäädännön noudattamiseksi tarvittavat tekniset laitteet, joita käytetään ympäristön valvontaan tai pilaantumisen estämiseen.

Ellei ympäristömenoja voida aktivoida taseeseen, ne kirjataan kuluksi sille tilikaudelle, jonka aikana ne ovat syntyneet. Kuluksi kirjataan ympäristömeno, joka ei tuota tuloa, tai hyödykettä ei käytetä jatkuvasti tuotannontekijänä useana tilikautena.

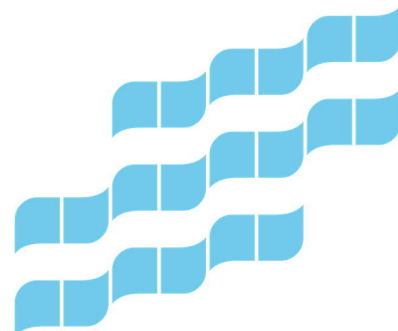
3. Pysyvien vastaavien hyödykkeen hankintamenon määrittäminen

3.1 Hankintamenon määritelmä

Suunnitelmapoistojen pohjana on pysyvien vastaavien hankintameno. Hyödykkeen hankintamenoon luetaan pääsääntöisesti sen hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet välittömät menot. Varsinaisen ostohinnan lisäksi hankintamenoon luetaan kuljetuksista, asennuksista, käyttöönottokoulutuksista ja muista vastaavista toimenpiteistä aiheutuneet menot. Käyttöönottokoulutuksella tarkoitetaan koulutusta, jossa koulutetaan investointihyödykkeen avainkäyttäjiä hyödykkeen tekniseen ylläpitoon tai hallinnointiin. Investointihyödykkeen loppukäyttäjien kouluttaminen ei lukeudu käyttöönottokoulutukseksi, vaan käsitellään käyttötalouden kuluna. Myös ylläpito, huolto ja muu hyödykkeen ennallaan ja käyttökuntoisena pitäminen käsitellään käyttötalouden kuluna.

Pysyvien vastaavien hyödykkeen hankintameno ei lueta kaupungin toimintatavoista tai investointien hankintatavoista aiheutuvia kustannuksia. Toimintatapaan liittyviä kustannuksia ovat esimerkiksi erilaiset kuntalaiskuulemisten kustannukset, jotka eivät ole aktivointikelpoisia. Myöskään investointien kilpailuttamisen kustannukset eivät lähtökohtaisesti ole aktivointikelpoisia. Kilpailuttaminen hankintatapana on kaupungin tavanomainen hankintamenetelmä, eikä sillä ole vaikutusta kyseisen investointihyödykkeen arvoon. Kilpailuttamisesta aiheutuvat kustannukset ovat kaupungille jatkuvan toiminnan kustannuksia ja niitä käsitellään siten käyttötalousmenoina.

Itse valmistetun pysyvien vastaavien hyödykkeen hankintamenoksi katsotaan valmistusarvo, johon sisällytetään hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muuttuvat menot. Valmistuksessa käytetyt ostetut aineet, tarvikkeet, asennusmenot ja palvelut sekä alihankinnat luetaan osaksi hankintamenoa siten, että ostohinnasta saadut alennukset sekä vähennettävä ja palautettava arvonlisävero vähentävät hankintamenoa luettavien menojen määrää. Hankintamenoa voidaan sisällyttää myös mainittujen menojen rahdit ja rakennuslupamaksut. Kaupungin palveluksessa olevien, hyödykkeen valmistukseen osallistuvien henkilöiden palkat sosiaalikustannuksineen voidaan sisällyttää hyödykkeen hankintamenoa, mikäli työsuoritusten määrä on kirjanpidossa kohdistettu valmistettavalle hyödykkeelle.

13.1.2020

Dnro TRE:7814/00.01.01/2019

Muuttuvia menoja eivät ole:

- tuotantorakennusten, -koneiden ja -kaluston korjaus- ja kunnossapitomenot
- tuotantojohdon ja tuotannon tukitoimintojen palkka- ja henkilösivumenot
- tuotantolaitoksen käyttömenot ja muut hallintomenot
- hankinnan ja valmistuksen vakuutusmenot
- ym.

Kaupungin omasta suunnittelu- tai muusta työstä voidaan aktivoida vain välittömät työn kustannukset. Koska mahdollinen kate ja yleiskustannukset eivät ole aktivointikelpoisia, ne tulee eliminoida tilinpäätöksessä. Aktivoidtavat hankintamenot on aina voitava selvittää kirjanpitositteisiin perustuvan kirjanpidon tai kustannuslaskelman avulla.

Pysyvien vastaavien hyödykkeen hankintamenon vähennykseksi luetaan hankintaan saadut valtionosuudet, investointiavustus ja muut rahoitusosuudet. Kirjaamisen edellytyksenä on, että antaja on kohdistanut sen tiettyyn hankintamenuon. Tällöin poistolaskennassa poistopohjana pidetään saadulla avustuksella vähennettyä hankintamenon määrää. Muu rahoitusosuus on lähtökohtaisesti joko kunnan saama valtionavustus tai EU-tuki investointimenuon taikka kuntien yhteistoimintaan liittyvä maksuosuus investointiin, jonka tarkoituksena on yleishyödyllisen palveluvelvoitteen täyttäminen. Kirjanpidossa rahoitusosuudet käsitellään omilla pääkirjanpidon tileillä. Projektin taloushallinnosta säädetään erillisessä menettelytapaohjeessa.

Vähennys- tai palautuskelpoista arvonnäisäveroa ei sisällytetä hankintamenuon.

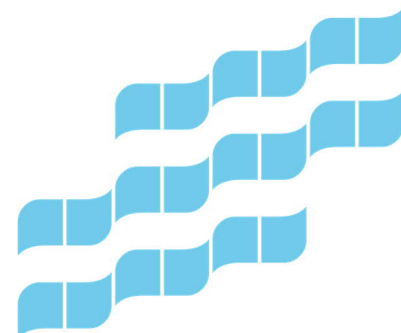
Investointihyödykkeiden toimittamiseen tai valmistamiseen saattaa liittyä tehtyjen sopimusten kautta maksuvelvoitteita viivästyksistä tai muista hankintahinnan hyvityksiä. Toimittajien tai valmistajien maksamat sopimussakot ja hyvitykset tulee kirjata aina samaan tase-erään hankintamenon vähennykseksi kuin alkuperäinen hankintamenokin on kirjattu.

3.2 Hankittavat kiinteistöt

Kiinteistön siirtyessä kaupungin omistukseen rakennuksineen tulee hankinta-arvo jakaa erikseen maa- ja vesialueille sekä rakennuksille ja muille omaisuusluokille poistojen laskemista sekä pysyviä vastaavia koskevaa kirjanpitoa varten. Kiinteistöjen kirjanpitoarvot perustuvat alkuperäisiin hankintahintoihin.

3.3 Perusparannus- ja korjausmenot

Perusparannuksella tarkoitetaan pysyviin vastaaviin kuuluvan omaisuuden uusintaja lisätyötä tai sellaista hankintaa, jossa omaisuus saatetaan vastaamaan muuttuneita olosuhteita ja nykyajan vaatimuksia ja joka lisää olennaisesti omaisuuden alku-

13.1.2020 Dnro TRE:7814/00.01.01/2019

peräistä arvoa. Hyödykkeen palauttaminen alkuperäiseen hankintahetken käyttö-kuntoon ja käyttötarkoitukseen ei lisää olennaisesti hyödykkeen arvoa, vaan tulki-taan lähtökohtaisesti aktivointikelvottomaksi kunnossapitokorjaukseksi.

Pysyvien vastaavien hyödykkeen perusparannusmeno voidaan joko lisätä sen poista-mattomaan hankintamenuun tai kirjata erilliseksi pysyvien vastaavien hyödykkeen hankintamenoksi, jolle määritellään oma poistosuunnitelma. Vuosikorjaukset, kun-nossapitokorjaukset ja muut niihin verrattavat korjausmenot kirjataan tilikauden ku-luksi.

Mikäli perusparannus kohdistuu vuokrahuoneistoon, tulee aktivointiedellytyksiä ar-vioida perusparannuksen taloudellisen pitoajan kautta. Tällöin investointi kirjataan aineettomien hyödykkeiden muihin pitkävaikutteisiin menoihin. Vuokrahuoneistoon kohdistuvan perusparannusmenon poisto-aika ei saa ylittää vuokra-aikaa.

3.4 Aktivoitavat suunnittelu- ja kehittämismenot

Hyödykkeen hankintamenuun luetaan pääsääntöisesti sen hankinnasta ja valmistuk-sesta aiheutuneet välittömät menot, joihin katsotaan kuuluvaksi esimerkiksi raken-nuksen suunnittelumenot. Aktivoitavat suunnittelumenot eivät saa olla ennen inves-tointiprojektin päättymistä vanhentuneita tai muuten toteuttamiskelvottomia.

Keskeneräiset valmistumattomat suunnittelumenot ja muut vastaavat menot poiste-taan kertapoistona heti, kun hankkeen toteuttamisesta on luovuttu tai hankkeen toteutuminen ei ole todennäköistä.

Kehittämismenoja ei lähtökohtaisesti aktivoida. Aktivointi on tietyin edellytyksin mahdollista, jos kehittämismenojen odotetaan tuottavan tuloa useampana tilikau-tena. Aktivoidut kehittämismenot on poistettava suunnitelman mukaan vaikutusai-kanaan. Kehittämismenojen aktivointi vaatii erillisluvan konsernihallinnon talousyksi-költä.

3.5 Esiselvitykset ja tutkimukset

Esiselvitykset ja tutkimukset kirjataan pääsääntöisesti kuluksi. Tutkimuskustannukset eivät tuo taseeseen uutta aktivointikelpoista omaisuutta eivätkä nosta investointi-hyödykkeen arvoa. Tarvittavan tiedon hankinnasta syntyvät kustannukset eivät ole investointihankkeen aktivointikelpoisia kustannuksia. Investointihankkeita alustavat selvitykset, hankesuunnitelmat, kuntotutkimukset, kuntokartoitukset, erilaiset kar-toitukset ja arvioiden teettäminen sekä muut tutkimukset eivät ole aktivointikelpoi-sia investointikustannuksia.

Edellä mainitusta tutkimuskulujen aktivoinnista on perusteltua poiketa ainoastaan silloin, kun tehtävä tutkimus on välttämätön edellytys investointihyödykkeen käyt-tönotolle. Lainsäädännön tai muun viranomaistoiminnan aiheuttama velvoite ei ole

13.1.2020 Dnro TRE:7814/00.01.01/2019

tällainen välttämätön edellytys. Esimerkiksi talonrakennuksen edellyttämä maaperätutkimus voi olla aktivointikelpoinen tutkimuskustannus. Ilman maaperätutkimusta rakennuksen riittävä ja oikea perustaminen jäisi arvioiden varaan, mikä ei vastaa hyvää rakentamistapaa.

3.6 Purkukustannukset ja pilaantuneet maat investointihankkeissa

Investointihankkeet edellyttävät toisinaan erilaisia vanhojen rakenteiden, laitteiden tai rakennusten purkamisia ja pilaantuneiden maiden käsittelyä ennen uuden investointihyödykkeen käyttöönottoa sille varatussa paikassa. Tällaiset purku- ja puhdistamiskustannukset ovat pääsääntöisesti tilikauden kuluja.

Rakennusten purkukustannusten tai pilaantuneiden maiden käsittelykustannusten aktivointi ei ole mahdollista, mikäli maa-alueen kirjanpitoarvo vastaa sen käypää arvoa. Aktivointikelpoisuus tulee tarkastella aina kohteittain ja tarvittaessa pyydettävä ennakkotieto konsernihallinnon talousyksiköstä.

3.6.1 Rakennusten purkukustannusten käsittely

Pääsääntö on, että rakennuksen purkukustannukset ovat purkamisvuoden kuluja. Rakennusten purkukustannusten aktivointi kaupungin omistaman tontin hankintameno on mahdollista, jos molemmat kriteerit täyttyvät:

- tontilla sijaitseva rakennus puretaan tonttimaan kunnostamiseksi. Tällöin rakennuksen purkamisen syynä on rakentamispaidan saattaminen rakentamiskelpoiseksi uudisrakennusta tai tontin muuta käyttöä varten;
- tontin aktivoitu hankintameno ei muodostu tontin todennäköistä luovutusarvoa tai muutoin määriteltä käyttöarvoa suuremmaksi.

Aktivoidut purkukustannukset kirjataan käyttöomaisuuskirjanpidossa maa- ja vesi-alueiden perusparannusinvestointeihin. Aktivoinnin tulee perustua todennettuun laskelmaan tontin käyttöarvosta. Laskelma tulee liittää tositteeseen.

3.6.2 Pilaantuneiden maa-alueiden kustannusten käsittely investointihankkeissa

(Maaperää pidetään pilaantuneena, kun siihen ihmisen toiminnan seurauksena päässeet aineet voivat aiheuttaa haittaa ihmisen terveydelle tai luonnolle, vähentää ympäristön viihtyisyyttä tai käyttöarvoa tai muuten loukata yleistä tai yksityistä etua.)

Maa-alueiden puhdistus- ja kunnossapitokustannukset ovat pääsäännön mukaan tilikauden kuluja. Investointihankkeissa puhdistamiskustannusten aktivointi tontin hankintameno on mahdollista, jos molemmat kriteerit täyttyvät:

- pilaantunut maaperä puhdistetaan tonttimaan kunnostamiseksi. Tällöin puhdistamisen syynä on rakentamispaidan saattaminen rakentamiskelpoiseksi uudisrakennusta tai tontin muuta käyttöä varten;

- tontin aktivoitu hankintameno ei muodostu tontin todennäköistä luovutusarvoa tai muutoin määriteltä käyttöarvoa suuremmaksi.

Aktivoidut puhdistuskustannukset kirjataan käyttöomaisuuskirjanpidossa maa- ja vesialueiden peruserän investointeihin. Aktivoinnin tulee perustua todennettuun laskelmaan tontin käyttöarvosta. Laskelma tulee liittää tositteeseen.

4. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyminen, romuttaminen ja siirtäminen

4.1 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynti ja vaihtaminen

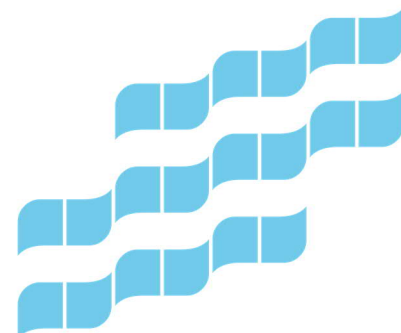
Kaupungin myydessä pysyviin vastaaviin kuuluvia hyödykkeitä, merkitään käyttöomaisuuskirjanpitoon luovutetun hyödykkeen poistamaton hankintameno eli kirjanpitoarvo. Myyntitilikaudella hyödykkeestä tehdään suunnitelman mukainen poisto luovutusajankohtaan asti, mikäli poisto ei ole merkitykseltään vähäinen. Myyntihinnan ja jäljelle jäävän poistamattoman hankintamenon erotus on luovutusvoittoa tai -tappiota. Luovutusvoitto kirjataan muuksi toimintatuotoksi ja luovutustappio muuksi toimintakuluksi. Poikkeuksellisen suuret luovutusvoitot tai -tappiot toiminnasta luovuttaessa voidaan kirjata tilinpäätöksessä satunnaisiksi tuotoiksi tai -kuluiksi. Satunnaisuuden luovutusvoitolle tai -tappiolle määrittää konsernihallinnon talousyksikkö.

Kaupungin vastaanottaessa tai luovuttaessa vaihdon yhteydessä pysyviin vastaaviin kuuluvia hyödykkeitä, merkitään käyttöomaisuuskirjanpitoon vaihtoon liittyvistä asiakirjoista ilmenevät arvot. Ellei asiakirjoista muuta ilmene, katsotaan arvoksi saadun omaisuuden kirjanpitoarvo tai ellei sitä ole, sen käypä arvo. Käyvän arvon määrittämisen yhteydessä on laadittava laskelma aktivointikirjauksen liitteeksi. Laskelmasta tulee ilmetä käyvän arvon määrittämisessä käytetyt laskentaperusteet. Käypään arvoon arvostaminen on perusteltua ja pakollista esimerkiksi maa- ja vesialueiden vaihdoissa, joiden sopimuksissa kyseisille maa- ja vesialueille ei määritetä vaihtoarvoja.

4.2 Kaupungin sisäiset pysyvien vastaavien hyödykkeiden siirrot ja kaupungin sisäinen myynti

Pysyviin vastaaviin kuuluvan hyödykkeen hallintaoikeuden siirtyessä kaupungin toimintayksiköltä toiselle kirjataan siirto kirjanpitoarvoon. Investointihyödykkeiden sisäiset siirrot ja investoinnit tulee toteuttaa aina katteettomina kirjanpitoarvostaan, jotta kaupungin taseeseen ei muodostu sisäistä katetta. Siirretyn omaisuuden suunnitelman mukaisista poistoista vastaa siirron saanut toimintayksikkö.

Katteettomuus hyödykkeiden siirroissa koskee myös itse valmistettuja investointeja. Jos itse valmistettaessa pysyviin vastaaviin kuuluvaa omaisuutta syntyy kaupungin sisäistä katetta, kate on eliminointava viimeistään tilinpäätöksessä tai ennen omaisuuserän kirjaamista valmiiksi taseessa.

13.1.2020 Dnro TRE:7814/00.01.01/2019

Kirjanpidossa sisäiset pysyvien vastaavien hyödykkeiden siirrot käsitellään sisäisinä investointihyödykkeen ostona ja myyntinä, mikäli luovuttavana tai vastaanottavana osapuolena on liikelaitos tai taseyksikkö. Sisäinen siirto tulee kyseeseen yrityksen sisällä tapahtuvissa muutoksissa ja muutoin vain poikkeustapauksissa.

Kaupungin sisäisissä myyntitapahtumissa tulee aina määritellä sisäisten erien aktivointikelpoisuus. Jos toiselta kaupungin yksiköltä ostettavien pysyvien vastaavien hyödykkeiden hankintahintaan sisältyy katetta, tulee se eliminoida kaupungin ulkoi- seen taseeseen aktivoiduista eristä viimeistään seuraavassa tilinpäätöksessä. Kirjanpidon sisäisissä erissä tulee eliminoida suoran katteen lisäksi yleiskustannusten osuus, jos sellaista on sisällytetty hyödykkeen myyntihintaan (ks. tarkemmin kohdasta 3.1). Vain suorat ja välittömät kustannukset voidaan sisällyttää kaupungin ulkoisen taseen aktivoitavaan hankintameno.

4.3 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden romutukset ja osittaiset arvonalentumiset

Mikäli pysyvien vastaavien hyödyke tuhoutuu, menetetään pysyvästi varastettuna tai muuttuu muuten käyttökelvottomaksi, tulee jäljellä oleva hyödyke kirjanpitoarvoineen romuttaa eli kirjata arvonalennuksena kuluksi. Osittaisen pysyvän arvonalentumisen johdosta hyödyke tulee poistaa niin, että jäljelle jäävä poistamaton hankintameno vastaa hyödykkeen jäljellä olevaa taloudellista pitoaikaa.

Kaupungin vahinkorahaston sisäinen korvaus investointiin kohdistuneesta vahingosta kirjataan sisäisiin toimintatuottoihin. Ulkopuolisen vakuutusyhtiön korvauksen kirjaus tulee käsitellä tapauskohtaisesti. Tarkempaa ohjausta antaa konsernihallinnon talousyksikkö.

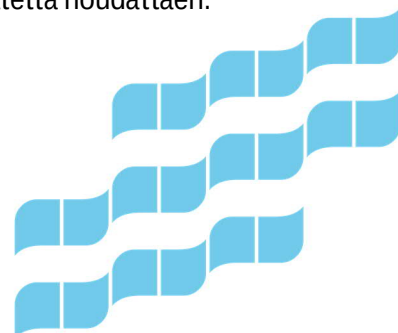
Pysyvien vastaavien inventoinnin perusteella todetut hyödykkeiden arvonalennukset tulee poistaa välittömästi arvonalentumisena. Jos arvonalentumisen kirjaus on suu- rempi kuin 50 000 euroa, tulee asiasta tehdä viranhaltijapäätös.

Korvausinvestoinnilla katetaan käyttökeltvotonta pysyvien vastaavien hyödykettä joko kokonaan tai osittain. Korvausinvestointi aiheuttaa korvattavan, käytöstä poistuvan investoinnin suunnitelman mukaisen jäännösarvon kirjaamisen arvonalentumisena. Osittain korvattava investointi poistetaan arvioitavassa suhteessa kokonaisuuteen.

5. Suunnitelman mukaiset poistot

5.1 Poistojen määrittäminen

Suunnitelman mukainen poistoaika määräytyy joko taloudelliseen pitoaikaan tai palveluntuotantokykyyn perustuen ja varovaisuuden periaatetta noudattaen.

13.1.2020 Dnro TRE:7814/00.01.01/2019

Taloudellisella pitoajalla tarkoitetaan sitä aikaa, jona pysyvän vastaavan hyödykkeen ennakoidaan hyödyttävän kaupunkia tuloa tuottamalla tai aikaa, jona hyödykkeen ennakoidaan hyödyttävän kaupungin palvelujen tuottamista. Pysyvien vastaavien hyödykkeen taloudellinen pitoaika on yleensä lyhempi kuin sen tekninen pitoaika, joka riippuu hyödykkeen teknisestä käyttökelpoisuudesta kaupungin harjoittamassa toiminnassa.

Palvelutuotantokyvyllä tarkoitetaan pysyvien vastaavien hyödykkeen pitoaikaa, jona hyödyke pystyy tyydyttämään alkuperäisen käyttötarkoituksen. Palveluntuottoaikana hyödykettä hoidetaan ja huolletaan. Hyödykkeen laadulliset ominaisuudet voivat huonontua, mutta se pystyy tästä huolimatta täyttämään käyttötarkoituksen tarpeen.

Kaupungin pysyviin vastaaviin kuuluvan omaisuuden kirjanpitoarvoa alennetaan vuosittain omaisuusluokakohtaisesti suunnitelman mukaisin poistoin tämän ohjeen liitteen mukaisesti.

Käytettynä hankitulle hyödykkeelle määritellään poistoaika tapauskohtaisesti toimintayksiköissä. Käytetyn hyödykkeen poistoaika on pääsääntöisesti hyödykkeen jäljellä oleva arvioitu taloudellinen pitoaika, mutta olennaisuuden periaatteella poistoajaksi voidaan valita myös esimerkiksi puolet vastaavan uuden hyödykkeen poistoajasta.

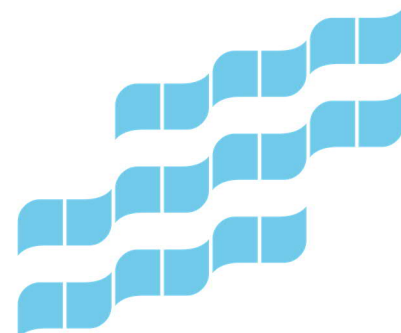
5.2 Poistomenetelmät

Käytössä olevat poistomenetelmät ovat tasapoisto ja käytön mukainen poisto. Tämän ohjeen liitteestä ilmenevät eri omaisuusluokille sallitut poistomenetelmät.

5.3 Poistojen aloitusajankohta

Pysyviin vastaaviin kuuluvien hyödykkeiden suunnitelman mukaiset poistot aloitetaan tosiasiallisesta käyttöönottohetkestä. Investointihyödykkeeseen voi vielä tämän jälkeen kohdistua aktivoitavia kustannuksia tai rahoitusosuuksia.

Mikäli hankittavaan investointihyödykkeeseen on sovittu koekäyttö tai vastaava harjonta-aika, tulee poistot aloittaa vasta välittömästi sovitun koekäytön jälkeen tosiasiallisesta käyttöönottoajankohdasta. Koekäyttö voi kestää korkeintaan kuusi kuukautta, jonka jälkeen poistot on viimeistään aloitettava.

13.1.2020

Dnro TRE:7814/00.01.01/2019

6. Pysyviä vastaavia koskevan kirjanpidon hoito

6.1 Pysyvien vastaavien kirjanpidon vastuu

Jokainen toimintayksikkö on vastuussa kohdassa 2 tarkoitetun pysyviin vastaaviin kuuluvan erän ottamisesta kirjanpitoon sekä omaisuusluokan ja poistojen aloittamisajankohdan määrittelystä oman toimintayksikkönsä osalta.

Toimintayksikön tulee huolehtia siitä, että pysyvien vastaavien kirjanpito ja seuranta ovat jatkuvasti ajan tasalla. Pysyvissä vastaavissa ei saa esittää omaisuutta, jota ei enää ole. Omaisuuden tasearvo ei saa myöskään olla koskaan korkeampi kuin sen todennäköinen käypä arvo.

6.2 Omaisuuserien seuranta ja inventointi

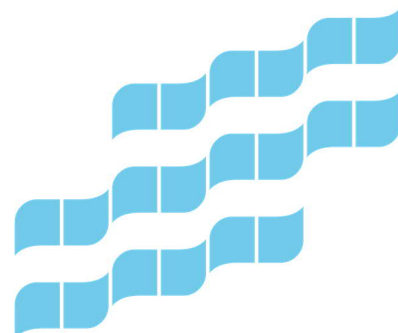
Jokainen toimintayksikkö on vastuussa pysyviin vastaaviin kuuluvan omaisuuden purkamiseen, tuhoutumiseen, vahingoittumiseen ja katoamiseen sekä omaisuuden reaaliarvon olennaisiin muutoksiin liittyvistä toimenpiteistä sekä omaisuuden inventoinnista oman toimintayksikkönsä osalta.

Yksikön tulee inventoida taseeseen kirjatut pysyvät vastaavat säännöllisesti vuosittain viimeistään vuoden loppuun mennessä. Inventointidokumentointi tulee arkistoida yksikössä. Inventoinnin yhteydessä on mahdollisesti ryhdyttävä kohdan 4.3 mukaisiin toimiin, mikäli hyödyke on tuhoutunut tai sen arvo on alentunut.

Keskeneräisissä pysyvissä vastaavissa (taseen erät Ennakkomaksut sekä Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat) ei saa olla eriä projekteista, jotka eivät todennäköisesti valmistu tai etene. Etenemättömät hankkeet tulee kirjata valmiiksi pysyvien vastaavien hyödykkeiksi ja poistaa arvonalentumisena, mikäli hankintamenon aktivoinnit ovat tapahtuneet aiemmillä tilikausilla. Saman vuoden aikana tehdyt keskeneräiset etenemättömät hankkeet voidaan purkaa keskeneräisistä pysyvistä vastaavista investointikirjaukset peruuttavilla oikaisukirjauksilla käyttötalouteen.

6.3 Investointihankkeiden suunnittelu

Investointihankkeiden suunnittelua ohjaa konsernihallinnon talousyksikkö antamissaan talousarvio- ja vuosisuunnitelmaohjeissa. Talousarvion suunnitteluvaiheessa yksiköiden tulee varmistua siitä, että investointimenoihin sisältyy vain taseeseen aktivointikelpoisia hankintamenoja. Investointien seurannan kannalta on olennaista, että merkittäviä investointihankkeita voidaan seurata suunnitelmiin verrattuna hankekohtaisesti. Hankekohtaista seuranta edellytetään kokonaiskustannuksiltaan yli miljoonan euron arvoisista hankkeista. Tarkempia ohjeita investointien raportoinnista ja esimerkiksi PRR-osien käytöstä on Taskun Talous-sivustolla.

13.1.2020

Dnro TRE:7814/00.01.01/2019

7. Erityisiä määräyksiä

Kaupunginhallitus voi erityisen syyn vuoksi päättää poiketa tämän ohjeen määräyksistä kuntalain, kirjanpitolain, kirjanpitoasetuksen ja niiden nojalla annettujen ohjeiden puitteissa. Ulkopuolisella rahoituksella toteutetuissa hankkeissa voidaan noudattaa rahoittajan edellyttämiä poistoajoja ja -menetelmiä kaupungin talousjohtajan luvalla.

Tilikaudelle kuuluvien kulujen kirjaaminen taseeseen tuloksen järjestelemiseksi on kielletty.

Käyttöomaisuusluokkien SAP-järjestelmän omaisuusluokkien tarkempi erittely löytyy Taskusta talouden ohjeista.

Tämä ohje korvaa samasta asiasta 1.10.2018 annetun ohjeen Tampereen kaupungin pysyvien vastaavien laskentaohje ja poistosuunnitelma, Dno TRE:8444/00.01.01/2017.

8. Lisätietoja

Tarkemmat ohjeet näiden laskentaohjeiden soveltamisesta antaa konsernihallinnon talousyksikkö, laskenta@tampere.fi.

SAP-järjestelmään ja pysyvien vastaavien kirjauskäytäntöihin liittyvissä kysymyksissä lisätietoja antaa Monetra Pirkanmaa Oy, kirjanpito.pirkanmaa@monetra.fi.

Kirjanpitolautekunnan kuntajaoston antaa ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain ja kuntalain tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevien säännösten soveltamisesta. Voimassaolevat yleisohjeet ja lausunnot julkaistaan Kuntaliiton verkkosivuilla Kirjanpito ja tilinpäätös -osiossa.

Pysyvien vastaavien käsittelyä ohjeistetaan mm. seuraavissa yleisohjeissa:

- Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista
- Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimisesta
- Yleisohje ympäristöasioiden kirjaamisesta ja esittämisestä kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksessä

Liite

Tampereen kaupungin omaisuusluokat ja poistosuunnitelma 1.2.2020 alkaen

Jakelu

Konsernihallinto, palvelualueet ja liikelaitokset

